

Aan
De minister van Financiën en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
16 januari 2025
Ons kenmerk
Cft 202500003
Pagina
1/8

Uw kenmerk

Bijlage
2

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Advies bij de tweede vastgestelde begrotingswijziging 2024

Geachte mevrouw Maduro,

Op 3 januari 2025 ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de tweede vastgestelde begrotingswijziging 2024 (BW) van Aruba. Hierbij ontvangt u het advies van het CAft bij deze BW.¹ In bijlage 1 vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing.

Oordeel

De BW toont een positief beeld met een financieringsoverschot van de collectieve sector van AWG 247 miljoen, oftewel 3,2 procent van het bruto binnenlands product (bbp).² De BW voldoet hiermee aan de norm voor het financieringssaldo, zoals opgenomen in de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft).³ Het overschot van het van land (AWG 173 miljoen) wordt aangewend voor aflossingen. Aruba zou nog meer kunnen aflossen door ook de overschotten van de overige entiteiten van de collectieve sector conform de LAft in te zetten voor schuldaflossing. Hierdoor hoeft Aruba minder te lenen en kan een verdere oploop van de rentelasten, die reeds 17 procent van de begroting in beslag nemen, worden voorkomen.

Het CAft vraagt uw aandacht voor het financieel beheer. Het achterblijven van de uitvoerings- en verantwoordingsinformatie blijft een aandachtspunt. Bij gebrek aan actuele realisatiecijfers is het realiteitsgehalte van de begroting moeilijk te beoordelen.

Vervolg

Het CAft heeft in zijn advies bij de OBW verschillende aanbevelingen gedaan om de begroting in lijn te brengen met de normen en bepalingen van de LAft.⁴ Deze aanbevelingen zijn grotendeels opgevolgd.

Zo heeft Aruba in de tweede uitvoeringsrapportage (UR) van 2024 de benodigde informatie over de definities van personeelslasten en de schuld van de collectieve sector opgenomen, conform de LAft.

Met betrekking tot de aanwending van overschotten bij overige entiteiten van de collectieve sector voor schuldaflossing verwacht het CAft dat er spoedig afspraken worden gemaakt met de betrokken entiteiten.

Het CAft verzoekt u deze punten mee te nemen in de begroting 2025. Daarnaast is het essentieel dat de meerjarige doorwerking van het resultaat over 2024 via een Nota van Wijziging wordt verwerkt in de begroting 2025, vóór behandeling in de Staten. Tot slot wijst het CAft erop dat de begroting 2025 volgens de LAft uiterlijk op 15 december 2024 had moeten worden vastgesteld of dat ten minste zicht had moeten zijn op vaststelling. Het is vooralsnog onduidelijk wanneer de begroting 2025 wordt vastgesteld.

Toelichting

Financieringssaldo

Van het financieringsoverschot wordt 2,3 procent van het bbp begroot bij het land en circa 1 procent bij de overige entiteiten van de collectieve sector. Het financieringsoverschot van het land wordt aangewend voor schuldaflossing. Dit betekent dat van de totale aflossingsverplichting in 2024 van AWG 568 miljoen, AWG 173 miljoen wordt afgelost met eigen (liquide) middelen en de rest (AWG 395 miljoen) wordt geherfinancierd.

Naast het overschot bij het land, zijn er ook overschotten bij de overige entiteiten van de collectieve sector. De Algemene Ziekteverzekering (AZV), de Aruba Tourism Authority (ATA) en de Sociale Verzekeringsbank (SVb) verwachten forse overschotten. De LAft bepaalt dat het begrote overschot van de collectieve sector wordt aangewend voor schuldaflossing. Dit gebeurt nu niet. Indien het gehele overschot en de meevallers van de collectieve sector wordt aangewend voor schuldaflossing, met inachtneming van de reserveverplichting van de sociale fondsen, kan Aruba fors meer aflossen. Dit draagt bij aan de verbetering van de schuldpositie van het land zorg ervoor dat er ruimte vrijkomt voor andere nodige uitgaven, omdat de rentelasten lager zullen zijn.

Schuld

De LAft bepaalt dat de schuldquote jaarlijks daalt en in 2031 maximaal 70 procent van het bbp bedraagt. De schuldquote van het land toont een dalende trend, en nadert conform de BW ultimo 2024 70 procent van het bbp. Dit is een positieve ontwikkeling. Schuldreductie blijft cruciaal, vooral gezien de huidige rentedruk (17 procent van de begroting) en de herfinancieringsopgave van AWG 3 miljard tot en met 2029.

In de BW wordt alleen de ontwikkeling van de schuld van het land gepresenteerd, terwijl de schulddefinitie volgens de LAft de collectieve sector omvat. Deze informatie is weliswaar in de tweede UR opgenomen, maar niet in de BW. Het CAft verzoekt Aruba om in de begroting 2025 de meerjarige ontwikkeling van de collectieve sector schuld te presenteren.

Financieel beheer

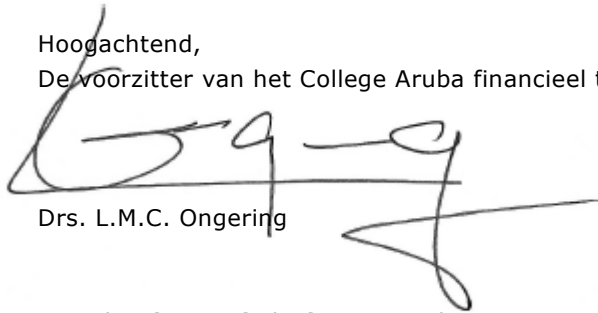
De begrotingscyclus van Aruba is ordelijk ingericht, met twee wijzigingsmomenten (voor-en najaar). De uitvoering- en verantwoordingscyclus loopt daarentegen enorm achter. Zo beschikt het CAft nog niet over de cijfers van het derde kwartaal 2024. Het CAft heeft daardoor geen zicht op mogelijke onderuitputting, dan wel overschrijdingen. Werken in de actualiteit is belangrijk voor een realistische begroting(wijziging). Het CAft benadrukt het belang de meest recente realisatiecijfers inzichtelijk te hebben.

Personeelslasten

Het CAft verzocht Aruba eerder de ontwikkeling van de personeelslasten conform de definitie uit de LAft te presenteren. Dit is in de tweede UR opgenomen. Op basis van deze cijfers zullen de personeelslasten in 2024 vermoedelijk lager uitvallen dan het plafond van 10 procent van het bbp dat vanaf 2027 geldt. Het CAft verzoekt u de meerjarige ontwikkeling van de personeelslasten conform de definitie van de LAft op te nemen in de begroting 2025, zodat getoetst kan worden of aan de norm wordt voldaan in 2027.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Drs. L.M.C. Ongerin

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 zijn de mutaties weergegeven vanaf de vastgestelde begroting 2024 (begroting). In tabel 2 wordt hetzelfde weergegeven, maar dan voor het resultaat van de gehele collectieve sector (land en entiteiten die tot de collectieve sector worden gerekend).

Tabel 1: Overzicht financieringssaldo land 2024 (in miljoenen AWG)⁵

	VB	Mutaties	2e OBW	Mutaties	2e BW
Baten	1689	119	1809	53	1862
Directe belastingen	567	69	636	21	657
Indirecte belastingen	772	34	806	20	826
Overige baten	351	16	366	12	379
Lasten	1615	20	1635	4	1639
Personeelslasten	471	10	481	0	481
Goederen en diensten	216	9	226	0	226
Rente	328	-11	316	0	316
Subsidie	230	14	244	0	245
Overdrachten	179	2	180	0	181
Bijdragen en afschrijvingen	191	-4	187	3	189
Exploitatieresultaat	75	99	174	49	223
Kapitaaldienst					
Kapitaalontvangsten	40	0	40	0	40
Kapitaaluitgaven	44	49	93	-3	91
Resultaat kapitaaldienst	-4	-49	-53	3	-50
Financieringssaldo Land	70	50	120	52	173

Bron: begroting en begrotingswijziging(en) 2024 van Aruba.

Baten

De totale baten stijgen in de BW met AWG 53 miljoen ten opzichte van de tweede OBW. Dit wordt grotendeels verklaard door de stijging van de directe en de indirecte belastingbaten (AWG 41 miljoen).

Deze zijn op basis van de laatste realisatiecijfers verhoogd. De overige baten stijgen met AWG 12 miljoen. Dit wordt voornamelijk verklaard door hogere verwachte inkomsten uit de inning van erfpachten en deviezenprovisie. De baten zijn ten opzichte van de vastgestelde begroting met AWG 172 miljoen (10 procent) gestegen.

Lasten

De totale lasten stijgen met AWG 4 miljoen ten opzichte van de tweede OBW. Deze toename is grotendeels toe te schrijven aan een hogere bijdrage aan de Dienst Openbare Werken (DOW). Vanwege hevige regenval in het laatste kwartaal van 2024 heeft DOW noodmaatregelen moeten treffen. Deze hogere bijdrage wordt gedekt door het budget van investeringen voor wegenonderhoud te verlagen. De overige stijging van de lasten is gerelateerd aan maatregelen uit het Landspakket.

Ten opzichte van de vastgestelde begroting zijn de lasten met AWG 24 miljoen (1 procent) gestegen. Een deel van deze lastenstijging is gedekt binnen het lastenkader. Na correcties voor Landspakket maatregelen, is AWG 14 miljoen niet conform de LAft gedekt.

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst toont een tekort van AWG 50 miljoen. De kapitaalontvangsten (AWG 40 miljoen) bestaan uit studieleningen en vrijgekomen afschrijvingen. Daartegenover staan kapitaaluitgaven (AWG 91 miljoen), voornamelijk investeringen. De investeringen zijn ten opzichte van de begroting met AWG 46 miljoen (231 procent) gestegen. Het is positief dat de investeringen stijgen en dat een investeringslijst is opgenomen in de BW. Om de effectiviteit en de doelmatigheid van de investeringen te borgen, is een meerjarige investeringsagenda nodig.

Financieel beheer

De begroting 2024 is tijdig vastgesteld en gedurende het jaar twee keer gewijzigd. De uitvoerings- en verantwoordingsinformatie loopt daarentegen enorm achter. Hierdoor kan het CAft het realiteitsgehalte van begrotingstukken onvoldoende toetsen. De jaarrekening 2019 is nog niet aangeboden. Zonder een recente jaarrekening met een goedkeurende accountantsverklaring heeft de Staten geen betrouwbaar beeld van de financiële situatie van het land. In het kader van het Landspakket werkt Aruba aan het verbeteren van het financieel beheer.

Collectieve sector en overheidsentiteiten

Het financieringssaldo van de collectieve sector bestaat uit het financieringssaldo van het land (AWG 173 miljoen) en het resultaat van de overige entiteiten die tot de collectieve sector behoren (AWG 74 miljoen). Het grotere overschot in de collectieve sector wordt verklaard door een hoger verwacht overschot bij de AZV. Het overschot bij de AZV is met AWG 10 miljoen verhoogd in de BW. Dit is toe te schrijven aan hogere economische groei, en daarmee hogere ontvangsten via premies en de bestemmingsheffing AZV (BAZV).

Aruba wijst samen met Nederland tweejaarlijks, na advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van Aruba en in samenwerking met het CBS van Nederland, vóór 1 april aan welke rechtspersonen er met ingang van het volgende begrotingsjaar tot de collectieve sector behoren.⁶ De collectieve sector voor het jaar 2024 moet nog door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) worden vastgesteld. Het CAft benadrukt hierbij het belang van een eenduidige benadering voor de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Tabel 2: Overzicht resultaat collectieve sector (in miljoenen AWG) ⁷

	VB	Mutaties	2e OBW	Mutaties	2e BW
Financieringssaldo land (A)	70	50	120	52	173
Resultaat entiteiten (B)	40	24	64	10	74
AZV	8	19	27	10	37
SVb	53	0	53	0	53
ATA	0	18	18	0	18
Serlimar	0	-1	-1	0	-1
SEPb	0	0	0	0	0
UA	-1	1	0	0	0
Correcties	-20	-13	-33	0	-33
Collectieve sector (A + B)	110	74	184	62	247
Overschot (% bbp)	1.6%		2.4%		3.2%
bbp	7081		7622		7622

Bron: begroting en begrotingswijziging(en) 2023 van Aruba.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Op basis van artikel 11 lid 1 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) adviseert het CAft op de Landsverordening tot wijziging van de begroting 2024.

² Bij de berekening van deze quote is uitgegaan van een bbp voor 2024 van AWG 7.622 miljoen, ontleend aan IMF, World Economic Outlook, oktober 2024.

³ Op basis van artikel 14 lid 1 sub b van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft).

⁴ Cft kenmerk 202400119, Advies bij de tweede ontwerpbegrotingswijziging en Najaarsnota 2024 d.d. 4 oktober 2024.

⁵ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

⁶ Artikel 22 van de LAft.

⁷ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.